

Vacare Deo

De monastieke wereld van de kloosters kent het begrip *Vacare Deo*: leeg zijn, je leegmaken voor God. Het wil zoveel zeggen als ruimte maken. Je gewone bezigheden: laat ze even weg. De drukte aan de buitenkant: doe even niet! Kom op adem, laat het los. En in de rust en de stilte van het moment - wie weet - kan het gebeuren en zoekt de Eeuwige jou.

Bij mij roept dat leeg zijn vóór God ook de herinnering op leeg te zijn ván God. Dat kwam zo: Het was in de tijd dat op een of andere manier mijn theologiestudie niet meer zo wilde als voorheen. De glans was er even af zoals dat kan gebeuren en het tentamen dogmatiek dat mij daarbij nog het helderst voor ogen staat – het wilde niet! Ik kwam interessante hoofdstukken tegen, sommige ook bepaald maatschappelijk relevant, voor wie denken mocht dat het misschien te wereldvreemd was Maar ineens was het weg. De woordenbrij niet door te komen. De verbinding niet meer te maken. Het hoofd raakte het hart niet meer. De opstandige student en de theoloog die het tot dan toe heel goed samen konden vinden, raakten verstrikt. Er zat niets anders op. Ik kon maar beter wat vakantie houden... Vakantie van God!

Het is in die tijd geweest dat ik op mijn zoektocht in de studentenecclesia onder het gehoor van Ton van der Stap kwam. Die ik niet kende en ook niet leerde kennen - dat was pas later en ook maar een beetje. Naar wie ik alleen maar ging luisteren. Die me ook niet gered heeft of zoiets - zo zat ik niet in elkaar - maar die me wel iets liet zien, horen, dat me raakte tot op het bot. Die het hele bestaan wel leek af te pellen tot op de bodem. Niet veel zeker leek te weten maar wel het woord voeren kon. Die op z'n blote voeten een nog onbebouwde akker leek te betreden. Voedsel zocht, maar het aanrecht was nog leeg. Ik werd gebracht bij de wortel van de boom. En dat was een zegen.

Ik betrad een nieuwe ruimte, het landschap was leeg. Wat niet in de hoogte kon worden gezegd, ging naar de diepte. En als er geen woorden waren, werd ook de sprakeloosheid niet uit de weg gegaan. Ik leerde dat je ook predikant kon zijn zonder je door iemand iets te laten voorschrijven. Altijd leek wel het leven zelf aan het woord. Met alle verwondering, maar ook alle vertwijfeling die daarbij hoort.

Geloofstaal, daar kon je kennelijk ook omheen wandelen en onderdoor. Je kon ook helemaal aan de andere kant beginnen en kerk maar even kerk laten.

Ik raakte ervan doordrongen: er is een heel pakket van boeken en ervaringen van God en kerk en eeuwen, van bijbel en mensenverhalen, liturgie en gebed, maar daar kun je mee aan de slag. Daar hoeft je je niet door te laten inpakken om het zo maar eens te zeggen. Dat kun je bevragen. Dat mag je ook betwijfelen, uitpakken. Je kunt het beklimmen of erin afdalen, je kunt het onderste boven keren. Ik kwam een taal tegen die liever puurheid zocht en echtheid dan schone schijn. En dat werkte.

Zo kon het dus ook. Onbewerkte steen. Ruw hout. Naakte waarheid. En veel kwam er van de mystieken. Hadewych of Eckehart. En evenveel uit eigentijdse literatuur en poëzie of kunst. En het was 'alles' en ook 'niets'. Een grote geborgenheid en ikzelf een klein poppetje in de hoek of zomaar een groot vraagteken zonder antwoord. Een vraagteken dat - en dat is soms ook een zegen - helemaal mocht blijven staan. In alle verwondering.

Terugblikkend op een jaar zoals in deze slotdienst, komt zo bij me op hoeveel er is geweest. Gevonden en – ook hier - aan moois gedaan. Maar ook ontglipt en verloren. Wij allemaal vinden en verliezen. Het leven en de wereld, de hoop en ook veel zekerheid. Politiek evenwicht aan wie zich nog maar moeten bewijzen en olie aan de zee en vertrouwen aan een falende kerk. Persoonlijk evenwicht kun je verliezen en het even niet meer weten. En we kunnen ook mensen verliezen, van wie we veel gehouden hebben en die ons achterlaten in wankelmoedigheid en verdriet.

Het leven komt en gaat. En soms helpen woorden en soms helpen woorden niet en er is ook niet altijd een lied of een gebed.

Dan helpt het soms misschien het meest nog de dingen maar even te laten zoals ze zich aandienen en ze zo gewoon maar even aan te kijken en te laten.

Door een landschap lopen en de boomschors voelen: die bestaat. Weten: de harde steen van de rots: is er nog. Je knijpt jezelf en je voelt het: en ik ben er ook. Hier op deze plaats.

Zowaar als ik leef.

Zoals Jakob won maar ook verloor en daarmee zichzelf weer op het spoor kwam.. Vluchten moest voor het leven zelf en als hij zijn vermoeide hoofd op niet meer dan een steen te ruste legt, ontdekt: zelfs hier kan het gebeuren... Zelfs deze plaats, in alle ruwheid en kaalte kan een plaats zijn van God... *en ik wist het niet*. Juist daar waar alleen nog het niet meer weten voor Jakob aan de orde is, heeft hij zijn droom, waarin hij zich verbindt met de hemel en de hemel met hem. Alsof er een nieuw moment is van tot bestaan komen. Die kale steen die voor Jakob tot een altaar wordt. Een altaar zonder enige pretentie. Waar nog geen woord is gezegd, geen liturgie nog is of kerk, is daar midden in de rimboe voor Jakob zomaar een altaar uit het niets. En die plaats noemt hij Bethel, huis van God. .

Vakantie nemen betekent vrij zijn van. Los laten en leeg laten lopen. Geen nieuwe wijn gedijt in oude zakken. Opruimen. Het laten regenen. Het licht laten opgaan over de dingen. Ze niet voorbij lopen maar wel opschudden en soms ervaren hoe ook het onbewerkte, het braakliggende het licht vangt. Het is als de deur openzetten naar een ander soort geluk. Niet dat van de overtreffende trap, zo hoog als nauwelijks bereikbaar is, dat alleen maar teleur kan stellen. Niet te koop als om te hebben, maar dat ongevraagd binnenkomt als het licht in de ruines van een abdij. Als de morgen door een kier zo onverwacht, middenin het alledaagse. Zonder enige pretentie of verwachting. Geen volzinnen of ander gelijk dan het leven zelf dat hier tot stilte komt. Waar van consumeren en presteren, concurreren en vereren tenslotte alleen nog het leven eren overblijft. De mens zelf die geroepen is om te leven. Te antwoorden: hier ben ik. En die daar op momenten gelukkig bij kan zijn.

Lopen langs de vloedlijn en de zee spoelt aan.

En in dezelfde beweging trekt ze wat overtollig is mee terug.

Een strandjutter doet de resten in zijn tas: wat ongeloofwaardig is: grofvuil.

Valse verwachtingen: naar de schroothoop. Een enkel ding wordt met aandacht bekeken of het verdwijnt weer met de golven van de zee.

Als ik omkijk, is het strand schoon. Als het Koninkrijk Gods komt in me op - of is dat gek - zo dichtbij. Wie was ook weer die zei: 'komt allen die vermoeid zijn en ik zal jullie rust geven?' (Mat 11,23) Of 'Het is niet aan de overkant van de zee, maar in je mond, in je hart'. (Dt 30) Mooie zinnen zijn dat. Je niet gek laten maken. Weten dat het altijd weer *hier en nu* kan zijn. Met de politiek en met God. Thuiskomen en zien wat er nog is. Staan met twee benen op de vloer. Horen dat je geroepen wordt te leven. En dan zeggen, dat je er bent.

Juut Meijer